

DINAMITZACIÓ DEL SERVEI I DEL FONS DE LA BIBLIOTECA ESCOLAR. Sessió a càrrec de Veronica Gil (VEROGIL@terra.es)

Hem organitzat la biblioteca del centre: l'espai, el mobiliari, el fons... hem establert uns horaris d'atenció al públic i un responsables de la biblioteca...

Ara caldrà que donem a conèixer el nou equipament del centre als possibles usuaris, això és: professors, alumnes i pares d'alumnes.

Donarem a conèixer:

- ➡ **els serveis de la biblioteca:** consulta a sala, préstec, activitats,..
- ➡ **el fons:** organitzat en seccions (hemeroteca, zona d'audiovisuals, secció de referència, llibres de coneixements, llibres d'imaginació..)
- ➡ **l'accessibilitat:** ubicació, horaris d'atenció al públic.

Els sistemes per donar a conèixer la biblioteca són diversos, però sense dubte el què millor funciona és la visita.

Tenim tres categories d'usuaris: alumnes, professors i pares d'alumnes. Cada tipus d'usuari buscarà coses diferents a la biblioteca, per tant, haurem de fer la promoció de la biblioteca a tres nivells.

Proposo a continuació un seguit d'activitats encaminades a conèixer la biblioteca, el seu fons i el seu funcionament, amb la intenció de fomentar l'hàbit d'utilització.

ACTIVITATS A L'ENTORN DE LA BIBLIOTECA

🌟 **Prèviament a la seva utilització, s'han de conèixer les línies generals de funcionament de la biblioteca.**

■ ***Guia de l'usuari. Tríptic divulgatiu***

Una guia que doni a conèixer **el fons, la seva distribució espacial, els horaris, els serveis i les normes de la biblioteca** és una eina de gran utilitat com ho demostra el seu ús en les biblioteques públiques. La seva elaboració pot dur-se a terme des del taller de la biblioteca o bé pel bibliotecari:

- cal pensar en el format,
- la distribució del text i les il·lustracions (si calen), etc.
- Ha de contenir el mínim d'informació per no fer-la feixuga i
- ha de ser fàcil de reproduir.
- Cal preveure que tingui el màxim de difusió entre alumnes, mestres i pares.

■ ***La visita***

S'aprofita per ensenyar la biblioteca, la seva organització, els serveis... I s'aprofita per fer especial incidència d'aquells apartats d'especial interès pel grup (als professors: l'apartat de pedagogia, projectes curriculars...; als pares: materials sobre educació dels fills, revistes...; als alumnes: depenent de les edats, contes, audiovisuals, revistes...). És interessant fer una visita cada any, a principis de curs, per exemple. S'aprofita per donar algun document informatiu.

S'ha d'aprofitar qualsevol convocatòria per que:

- s'aprenquin a utilitzar els catàlegs,
- s'entenguin el sistema d'ordenació i puguin localitzar els documents sense ajudes, o
- es tinguin coneixement de en quina obra de referència trobaran la informació que necessiten

✿ **Proposem accions diverses encaminades no solament a donar a conèixer la biblioteca, sinó a despertar l'interès per la seva utilització.**

■ **Campanyes publicitàries**

Es tracta de crear **eslògans** (que poden anar combinats amb imatges) que promoguin l'interès per la biblioteca. Hi poden participar tots els alumnes a partir del cycle inicial. Els "anuncis" es poden esposar per tot el recinte i també es poden publicar a la revista de l'escola.

■ **Bibliogimcana**

A partir d'unes pistes, es tracta de fer, en els catàlegs i en els prestatges, recerques que permetin superar unes proves. La durada i la dificultat, com també la configuració dels grups, s'han d'adaptar en funció de l'edat dels participants i de les possibilitats de la biblioteca. Cal la col·laboració de tota l'escola.

■ **Auca de la biblioteca**

Les auques són un bon sistema de promocionar la biblioteca. Se'n poden fer de diversos tipus: sobre la història de la biblioteca, sobre les normes que la regulen o per fer-ne publicitat. És una de les activitats que més facilita la participació col·lectiva. Es pot fer per grups de classe o general d'escola.

■ **Vídeos explicatius sobre la funció i la utilització de la biblioteca**

Aquests vídeos poden ser fets per la mateixa escola, a partir de guions elaborats conjuntament pels mestres i bibliotecari. De tota manera, es pot trobar al mercat algun vídeo explicatiu d'aquestes característiques.

Ex: La biblioteca escolar. Ni t'ho imagines. Rosa Sensat, 1993

✿ **Activitats destinades a donar a conèixer el fons de la biblioteca**

■ **Les exposicions**

Permet ressaltar un tema poc consultat o ampliar el coneixement o la visió d'aspectes que interessin o preocupen al ciutadà. Consisteixen en l'exposició de fons de la biblioteca segons la temàtica de l'exposició que es promou o en la qual es col·labora. En funció de la mostra l'aportació de la biblioteca consistirà en llibres, vídeos, cd, cd-roms, revistes,...

- Fer difusió del fons documental de la biblioteca per potenciar el servei de préstec.
- Col·laborar amb d'altres iniciatives aportant fons propis.
- Documentació que té la biblioteca sobre diversos temes d'interès, vinculats a la commemoració significativa o a un tema d'interès local, nacional i/o internacional.

■ **Guies de lectura** (extractes del fons)

La intenció, és proposar als lectors seleccions de títols al voltant d'un tema, un personatge o una efemèride. Per fer la guia de lectura cal conèixer bé el fons de la biblioteca. És una activitat senzilla, que té bona acollida i la seva incidència és molt fàcil d'avaluar. Tampoc és convenient fer-ne moltes ja que el lector es pot saturar.

✿ **Activitats destinades a aprendre a utilitzar la biblioteca i els materials que la componen (familiaritzar-se amb la CDU i amb les diferents fonts)**

■ **Busca i compara**

A partir d'un personatge determinat, els alumnes han de buscar informacions bibliogràfiques en diverses fonts i establir una classificació en funció de les dades obtingudes: font més exhaustiva, més concreta, més il·lustrada, més ràpida, de consulta, més anecdòtica... Es tracta, doncs, d'aprendre a avaluar les fonts informatives.

■ **La frase secreta**

A partir d'unes dades mínimes (autor, títol, pàgina, línia) cal localitzar cadascuna de les paraules que configuren una frase prèviament seleccionada. Aquest joc comporta la recerca al catàleg, d'on s'obté la signatura que els durà a la localització del llibre.

Com a variant d'aquesta activitat, es proposa la construcció d'un puzzle que conté una frase o una il·lustració: és lliura als nens un missatge amb diverses pistes que són, bàsicament, referències a autors i títols. Un cop s'han trobat les fitxes als catàlegs s'han de localitzar els llibres al prestatge. Dins de cada llibre hi trobaran una peça del puzzle.

■ **El problema bibliotecari**

Es tracta de fer operacions aritmètiques substituint les xifres per la matèria corresponent segons la classificació decimal, per tal de conèixer-ne l'estructura i recordar les classes més utilitzades. Un exemple podria ser:

Operacions amb una xifra:

Religió x art=? (solució: 2x7=14)

Operacions amb dues xifres:

Ocells+biografies=? (solució: 59+92=151)

Operacions amb tres xifres:

Literatura catalana-informàtica=? (solució:833-681=152)

■ **La paraula amagada**

A partir d'una llista de paraules, cal citar el número de volum i la pàgina de l'enciclopèdia en què es localitza cada mot, i entre quines paraules apareix. És una proposta per a l'exercitació de la recerca a enciclopèdies. Segons el nivell, es pot ampliar introduint-hi problemes d'ordenació (paraula per paraula, lletra per lletra, etc.)

■ **Busca la seva parella**

Aquesta activitat té com a objectiu l'ús dels catàlegs per a recerques basades en les obres d'imaginació. Es pot plantejar de molt diverses maneres a partir d'una llista de títols i d'una llista d'autors ordenades de manera diferent: es tracta de relacionar cada autor amb la seva obra o les seves obres. Cal triar autors i obres que puguin ser coneguts pels nens però que presentin varietats d'entrades en els catàlegs: pseudònims, cognoms estrangers, cognoms amb articles i preposicions, etc.

Una altra possibilitat consisteix a treballar a partir de dibuixos de personatges de contes i d'una llista de títols: cal relacionar personatge i títol i, per mitjà d'una recerca al catàleg, atribuir l'autor. Aquesta activitat es pot fer a partir de dibuixos fets pels nens o mestres i a partir també de reproduccions d'il·lustracions originals (fotocòpies).

En qualsevol cas, és important que la presentació sigui atractiva. Les activitats s'han de plantejar tenint en compte els nivells d'edat i les lectures realitzades.

■ **El llibre perdut**

A la biblioteca s'han extraviat uns llibres i es proposa als alumnes de trobar-los a partir de les dades que incorpora la coberta: autor, títol, il·lustrador...

✿ **Activitats a l'entorn de la lectura de ficció i de coneixements**

■ **Llibre fòrum**

Aquesta activitat es distingeix de les altres pel fet de tractar-se d'una reflexió compartida sobre el llibre llegit. Va encaminada tant a desenvolupar la capacitat de raonament com a fomentar criteris propis sobre les lectures. En el debat cal partir d'un llibre llegit per tots els participants, llibre que haurà estat escollit prèviament pel bibliotecari en funció de l'interès del tema o del relat.

■ **Jo recomano**

Aquesta és, bàsicament, una activitat de propaganda a partir de llibres llegits. Els alumnes poden manifestar la seva opinió i fer-la pública en espais destinats a aquesta finalitat que poden ubicar-se dins o fora de la biblioteca.

■ **El llibre dels llibres**

Aquesta és una activitat col·lectiva que implica tots els escolars i que és bo realitzar-la per celebrar una data assenyalada (Sant Jordi, l'aniversari de la biblioteca, final de curs). Es tracta d'elaborar un llibre conjunt a partir de les ressenyes i dels dibuixos dels llibres que més han agradat a cada nen de la classe, i que prèviament han estat exposats i seleccionats (per classe, per cursos i per escola). El llibre pot ser més o menys convencional o pot tenir un format especial (llibre gegant, llibre-rotlle,...)

■ **Presentació de novetats**

És una activitat que duen a terme el bibliotecari i els ajudants de la biblioteca. Es tracta de donar a conèixer les novetats que arriben a la biblioteca abans de col·locar-les als prestatges. Es pot optar pel tradicional expositor de novetats (moble especialment destinat a aquesta funció) que cal col·locar en un lloc de molt pas i no necessàriament dins la biblioteca (passadís, entrada de l'escola, vora el tauler d'anuncis). Aquesta exposició es pot complementar amb murals o petites explicacions que recullin breus ressenyes elaborades pel bibliotecari o el mestre, o bé aparegudes a la premsa.

■ **Visites d'autors**

La biblioteca escolar pot organitzar xerrades amb els autors durant els cursos o en dates especials. És preferible treballar amb autors coneguts pels nens. Cal evitar dates com Sant Jordi que hi ha gran demanda d'escriptors. És indispensable que aquesta activitat estigui ben preparada i que es dugui a terme en grups reduïts. També és convenient que l'escola disposés d'un pressupost per obsequiar l'autor convidat.

✿ **Activitats a l'entorn de la literatura oral**

■ **L'hora del conte**

Aquesta activitat és habitual a moltes de les escoles públiques. El fet d'incorporar-la a la biblioteca escolar proporciona un marc diferent que genera també una actitud diferent per part dels receptors. És interessant que es planifiqui en un dia i una hora determinada. Sempre, però, cal fer-ne propaganda, especificant quina serà la narració, quin serà el narrador (pot ser el bibliotecari, però també un mestre o un professional) i a quin grup d'edat anirà destinada. Les narracions poden ser d'autor o tradicionals i s'han de triar en funció del públic previst i l'ocasió.

■ **Lectura en veu alta**

La lectura en veu alta té una funció substitutòria de la narració d'un conte i pot servir per aproximar determinats textos a nens que, pel nivell de les seves habilitats lectores, no poden

accedir-hi, però que estan en condicions de seguir la història. Aquesta lectura, la pot fer el bibliotecari o el mestre, però també alguns alumnes, preferentment de cursos superiors.

🌸 **Activitats interdisciplinàries**

Englobem aquí les activitats generals de l'escola que afecten directament una o diverses disciplines i amb les quals ha de col·laborar la biblioteca.

■ **Setmana del llibre**

Setmana festiva a l'entorn del llibre: Sant Jordi o Jocs Florals: explicació de contes, exposicions, guies de lectura...

■ **Celebració de festes tradicionals**

La biblioteca ha de col·laborar activament en la preparació i realització de les activitats organitzades per festejar el calendari. Pot proporcionar el material escrit i gràfic: poesies sobre Nadal, contes de por per Tot Sants, gravats i fotografies de les castanyeres, vídeos de festes populars...

■ **Activitats monogràfiques**

Moltes escoles dediquen uns dies a treballar específicament un centre d'interès d'una manera globalitzadora. Així, es preparen setmanes de la ciència, de la tècnica, el dia de la pau, les jornades multiculturals. Les aportacions de la biblioteca en aquestes activitats poden ser múltiples: proporcionar documents seleccionats, fer guies de lectura, exposar objectes i altres materials, explicar contes que tractin el tema.

■ **La revista de l'escola i la revista de la biblioteca**

La biblioteca pot col·laborar en la revista de l'escola amb la publicació de ressenyes, recomanacions de lectures o entreteniments. A la revista, també s'hi poden publicar guies de lectura, crítiques aparegudes als mitjans d'informació, entrevistes a autors. La revista escolar és un excel·lent mitjà de difusió, que no només arriba als nens, sinó també als pares i, en aquest sentit, pot servir de guia per a l'adquisició de llibres.

🌸 **Entitats i institucions que treballen en l'àmbit de les biblioteques escolars**

■ **Associació d'escriptors en llengua catalana (AELC)**. NOU (<http://www.escriptors.com/index.php>)

L'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC) respon a la doble funció de defensar els interessos professionals dels escriptors i escriptores catalans i de promocionar la literatura catalana en les seves distintes manifestacions tant en els territoris de parla catalana com a l'exterior. Amb aquesta finalitat desplega un ampli ventall d'activitats dedicades a l'estudi i la reflexió sobre l'ofici d'escriure (conferències, jornades, col·loquis, congressos...) i col·labora amb entitats i organismes a realitzar-ne d'altres. Actualment té més de 900 associats. Des d'aquí es pot accedir a un **directori dels escriptors** (<http://www.escriptors.com/autors.php>) amb un breu ressenya biografia, les obres que han publicat, els premis, etc.

■ **Biblioteques escolars**. (<http://www.cnice.mecd.es/recursos2/biblioteques/index.htm>)

Portal del "Centro Nacional de Información y Comunicación Educativa" dedicat a la dinamització de les biblioteques escolars.

■ **Grup Bibliomèdia**. (<http://gbiblio.pangea.org/>)

Àmbit de treball de la Federació de MRP de Catalunya per a la Biblioteca-Mediateca dels centres educatius.

■ **[Biblioteques escolars.](http://www.xtec.es/crp-santandreu/biblioteques.htm)**

(<http://www.xtec.es/crp-santandreu/biblioteques.htm>)

Pàgina del nucli de biblioteques escolars dels Centres de Recursos Pedagògics de Barcelona que vol donar suport a l'organització i al funcionament de les biblioteques dels centres educatius.

■ **[International Association of School Librarianship \(IASL\).](http://www.iasl-slo.org/)**

(<http://www.iasl-slo.org/>)

Informacions d'aquesta institució que desenvolupa les seves activitats en l'àmbit de les biblioteques escolars.

■ **[L'amic de paper.](http://www.amicdepaper.org/)**

(<http://www.amicdepaper.org/>)

Associació que té per objecte promoure i potenciar la lectura infantil i juvenil en l'àmbit escolar i col·laborar a la creació, al manteniment i a l'ampliació de biblioteques escolars.

■ **[Servei d'Orientació a la Lectura.](http://www.sol-e.com/)**

(<http://www.sol-e.com/>)

El SOL és un projecte que té entre les seves finalitats el foment de la lectura i l'assessorament a aquelles persones que es vulguin endinsar en el món de la lectura i els llibres. Entre les seves iniciatives destaca l'oferta d'informació sobre les novetats editorials agrupades per franges d'edat: per a lectors menors de 5 anys acompanyats; per als de 6 a 8, 9 a 11, 12 a 14, 15 a 18 anys, i per a adults, famílies, professionals i lectors.

■ **[Fundación Germán Sánchez Rui Pérez.](http://www.fundacionsr.es/)**

(<http://www.fundacionsr.es/>)

Fundació privada que basa la seva activitat en el recolzament a l'activitat de les biblioteques i en el foment de la lectura. Entre les seves iniciatives destaca l'anomenada "Al pie de la letra", un servei d'assessorament al professorat.

■ **[BESCOLAR.](http://leo.worldonline.es/bescolar/index.htm)**

(<http://leo.worldonline.es/bescolar/index.htm>)

Llista de correu que té com a principal objectiu la millora de les biblioteques escolars, a través de la coordinació de les persones que hi treballen.

■ **[Las bibliotecas.net.](http://www.lasbibliotecas.net/index1.htm)**

(<http://www.lasbibliotecas.net/index1.htm>)

Revista virtual sobre llibres i biblioteques editada per l'associació aragonesa d'amics del llibre. Inclou nombroses informacions sobre el món del llibre i de les biblioteques, especialment allò que fa referència al funcionament d'aquests serveis a l'Aragó.

■ **[@bareque.](http://www.educastur.princast.es/cpr/oviedo/abareque/)**

(<http://www.educastur.princast.es/cpr/oviedo/abareque/>)

Revista de biblioteques escolars.

■ **[Consell Català del Llibre per a infants i joves.](http://www.oepli.org/cclij/consell.htm)**

(<http://www.oepli.org/cclij/consell.htm>)

El Consell Català del Llibre per a Infants i Joves és una federació d'associacions o entitats, sense cap finalitat lucrativa ni especulativa que té com a finalitat promoure, recollir, programar i executar projectes, iniciatives i accions que serveixin per a la promoció i difusió del llibre per a infants i joves i la promoció de la lectura entre la infància i el jovent.

✿ Biblioteques virtuals

■ [Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes.](http://www.cervantesvirtual.com/)

(<http://www.cervantesvirtual.com/>)

La Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes és un fons bibliogràfic i documental que, mitjançant la utilització de les noves tecnologies, es posa lliurement a la disposició dels usuaris d'internet amb l'objectiu de difondre les obres i els documents més destacats de la citada cultura. El seu catàleg aspira a recopilar les obres més destacades de la tradició literària espanyola i hispanoamericana, així com quants recursos bibliogràfics siguin convenients per al seu millor coneixement crític i històric.

■ [Project Gutenberg](http://www.promo.net/pg/index.html)

(<http://www.promo.net/pg/index.html>)

Biblioteca electrònica de grans llibres de la literatura universal. Des de 1971 s'han introduït llibres des de Peter Pan fins les faules d'Esop, passant per les obres de Shakespeare, Moby Dick o la Bíblia. La major part de les obres són en anglès.

✿ Catàlegs i directoris de llibres adreçats a un públic infantil i juvenil

■ [Literatura infantil i juvenil a la XTEC](http://www.xtec.es/recursos/lit_inf/) TCU

(http://www.xtec.es/recursos/lit_inf/)

Apartat de la Xtec amb catàlegs, novetats i dossiers relacionats amb la literatura infantil i juvenil i l'animació a la lectura.

■ [El Gust per la lectura](http://www.xtec.es/sedec/dossiersgust.html) TCU

(<http://www.xtec.es/sedec/dossiersgust.html>)

Accés als dossiers de treball de les obres que es treballen en aquesta activitat del Servei d'Ensenyament del Català

■ [Catàleg de literatura infantil i juvenil](http://www.xtec.es/recursos/lit_inf/catalog/)

(http://www.xtec.es/recursos/lit_inf/catalog/)

Apartat de la XTEC on s'actualitzen de manera periòdica catàlegs de llibres destinats a alumnes de diferents edats. Està constituït per més de 16000 títols d'imaginació i coneixement per a nens/es i nois/es de 0 a 16 anys. A més de la cerca, el catàleg permet la recuperació de registres per tal d'incorporar-los al Pèrgam, aplicació de gestió de mediateques escolars.

■ [Catàleg col·lectiu de les biblioteques escolars de Barcelona](http://www.bcn.es/imeb/bibes/cat/catalogs_down.htm)

(http://www.bcn.es/imeb/bibes/cat/catalogs_down.htm)

Accés a la base de dades que inclou els catàlegs dels centres educatius que participen en el pla de biblioteques escolars de Barcelona.

■ [Gust per saber.](#)

Directoris de llibres de lectura i consulta per l'alumnat de tots els nivells educatius. Han estat elaborats pel "Seminari d'actualització bibliogràfica" dels centres de recursos pedagògics de la DT Barcelona I.

- [Gust per saber 1. Guerra i Pau](http://www.xtec.es/crp-santandreu/bibliogust1.pdf)
(<http://www.xtec.es/crp-santandreu/bibliogust1.pdf>)
- [Gust per saber 2. Obres de consulta i de referència](http://www.xtec.es/crp-santandreu/bibliogust2.pdf)
(<http://www.xtec.es/crp-santandreu/bibliogust2.pdf>)
- [Gust per saber 3. Obres de ficció](http://www.xtec.es/crp-santandreu/bibliogust3.pdf)
(<http://www.xtec.es/crp-santandreu/bibliogust3.pdf>)
- [Gust per saber 4. Àlbums il·lustrats](http://www.xtec.es/crp-santandreu/bibliogust4.pdf)
(<http://www.xtec.es/crp-santandreu/bibliogust4.pdf>)